

Et ædelt Redskab i Forsynets Haand

Taler
Frederik Rode

Dato
8 mars 1858

Sted
Frimurerlogen, Christiania

Omstendigheter
Skåltale "for Rigernes Forening"

- 1 Naar det fra Alders Tid har været Sædvane iblandt Folkene ved festlige
Sammenkomster at hædre og bevare deres afdøde store og fortjente Mænds
Ihukommelse, da er det vistnok ikke, og burde vel heller ikke være den blot
personlige Høiagtelse, Taknemmelighed og Hengivenhed, som har fremkaldt
5 denne Sædvane. Disse Følelser ere ædle, og kunde sikkerlig være stærke nok i sig
selv til at vække en saadan Trang; men det er dog en endnu dybere, det er en
hellig Følelse, som ligger til Grund for samme. Allerede Forestillingen om, at
denne Fest er et Gravøl over en afdød Konge, minder altfor levende om, at selv
ferdens ypperste Mennesker dog kun ere Støv og Aske; fremkalder ved Siden af
10 den taknemmelige Glæde over det, som var, en saa naturlig Vemod over, at det
ikke mere er, at hiin Trang umulig kan finde sig tilfredsstillet alene derved, at
man bringer menneskelig Storhed og Kraft, menneskelige Evner og deres
Anvendelse sin Hyldest; men Sindet og Tanken drages uvilkaarligt opad til
Ham, som var og er og bliver evindelig, som styrer Verdensbegivenhederne i
15 deres Gang og forlener Kongerne deres Kraft til at styre Landene til Folkenes
Lykke. Skulde det være min Hensigt ved denne Fremstilling af min Opfatning
at ville formindske den Ære, som vi skyldte, og idag med Taknemmelighed offere
vor store og ædle Konge, Carl Johans Minde? Det være langt fra. Det er netop
Hans største Ære og skønneste Roes, at Han trofast adlød sin himmelske
20 Konges Bud; thi Historien opviser kun altfor mange Exempler paa, at just de
Fyrster, der vare kaldede til de største Gjerninger og dertil vare udstyrede med de
ypperste Evner, misbrugte disse, ikke i Forsynets men i deres egen Tjeneste, ikke
til Folkenes Velsignelse, men til deres Fordærvelse. - Vi takke Carl Johan i Hans
Grav, fordi han var et ædelt Redskab i Forsynets Haand; men vi takke Gud for
25 den Lykke, hvormed Han velsignede os igjennem Carl Johans Bedrifter.

Og idet vi nu dvæle med vor Betragtning ved disse, drages vor Tanke naturligen

30 allerførst hen til den største og ypperste iblandt Hans Gjerninger: Norges og
Sverriges Forening. Carl Johans Minde og Rigernes Forening ere to Tanker,
men de lade sig ikke adskille; og ligesom vi nylig have tømt et Mindebæger for
Carl Johan, saaledes ville vi derfor ogsaa nu drikke Taksigelsens Skaal for
Foreningen; og jeg veed, at Opfordringen dertil mødes af varm Deeltagelse i alle
35 Tilstedeværendes Hjerter. Jeg havde ønsket, at dette Hverv var bleven
overdraget til en Mand, som enten selv havde oplevet disse vigtige Begivenheder
i saa moden Alder, at han kunde tale derom af egen Erfaring, eller ogsaa ved et
grundigt Studium af denne Tids Historie havde vundet det sikre og klare
Overblik over dens Tildragelser, der kunde sætte ham istand til at skildre dem
med mer levende Farver for Andre; men da det inden den snevre Kreds, hvis
40 Kræfter vi havde til vor Raadighed, ikke fandtes nogen Anden, som dertil var
villig, troede jeg ikke at burde unddrage mig for den Opfordring, der stilledes til
mig, og beder Dem, mine høistærede Herrer! derfor venligen at takkes med det
Lidet, jeg har kunnet byde!

45 Jeg har sagt, at Norges og Sveriges Forening er Carl Johans ypperste Værk. I
hvilken Betydning jeg har kaldt det "Hans" Værk, har jeg allerede forklaret. Det
var visselig en Guds-Velgjerning; men Carl Johan var det store og ædle Redskab,
som Gud betjente sig af til dens Udførelse. Man har fornummet hæse Røster,
der have villet berøve Ham endog denne Ære; med hvor liden Sandhed og Ret,
50 ville vi ikke tvistes om; her er ikke Spørgsmaal om at randsage, hvorledes vi have
opnaaet dette Gode; men Hovedsagen er: at vi blive os dets Besiddelse levende
bevidste og med dyb Erkjendtlighed paaskjønne det. Hvordan Forholdene vilde
have udviklet sig uden Carl Johan, det veed ikke jeg, og der er ingen Dødelig,
som kan sige os det; men dette vide vi Alle, at for menneskelige Øjne staar Carl
55 Johan som Stifter af Foreningen og Opretholder af Norges Frihed og
Selvstændighed; derfor lever og skal han leve i hver Nordmands taknemmelige
Erindring. De glimrende Seire, som Carl Johan vandt paa Sydens Slagmarker,
udbrede lysende Straaler over hans Navn; men de nordiske Rigers Forening er
det skønneste og uforvisnelige Blad i den Egekrands, som Historien fletter om
60 Hans Minde. -

Dog - Riger kunne overvindes, Landemærker flyttes og Stater forbindes ved
Vaabenmagt, men Folkenes Hjerter sammenknytttes ikke med Sværdet. Dette
skeer kun igjennem en paa gjensidig Agtelse grundet Overbeviisning om, at
65 Foreningen tjener til begge Nationers Hæder og Lykke; og denne
Overbeviisning formaaer end ikke den viseste og liberaleste Regjering at

fremkalde, hvis ikke Folkene selv arbeide Haand i Haand med den; thi den har sin Rod ikke alene i en uhildet Opfatning af Foreningens sande Væsen, en klar
70 og levende Erkjendelse af dens vigtige Fordele og af de Betingelser, som disse kræve; men den forudsætter ogsaa den almindelige Oplysning og Aandsudvikling, der kan lære Folkene at øve ædel Retfærdighed uden smaaligen at afveie sin egen Fordeel imod Andres, og at fornægte den Selvgodhed, som ved Siden af den ædle Slolthed, uden hvilken et Folk aldrig kan hævde sin
75 Værdighed, saa ofte klæber som en Skjødesynd ved Nationerne, og - vi ville aabent bekjende det - ikke mindst ved vor. At virke hertil er vort Forbunds Øiemed, og det er hellig Pligt for enhver Fædrelandets Ven. Idet jeg derfor nu tillader mig at udbringe en Skaal for Rigernes Forening med det Ønske, at den maa styrkes fra Dag til Dag, og udstrække sine velsignede Frugter til de fjerneste
80 Slægter, da lader os ogsaa tømme den med det høitidelige Løfte, at vi Alle med broderlig Eendragtighed ville arbeide til dette herlige Maal.

Kilde

Skaaler og Foredrag i Carl Johans-Forbundet den 8. Marts 1858. Christiania 1858, s. 24-27.

85

Emner

Skåltale, Union

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/et-aedelt-redskab-i-forsynets-haand>

90

95

100

105